

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-Географски.....

Специалност: (код и наименование)

Г	Г	А	0	1	0	2	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

География (заочно обучение).....

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	2	3	4
---	---	---	---

КВАТЕРНЕРНА ПАЛЕОГЕОГРАФИЯ

(код и наименование)

Преподавател: доц. д-р Росица М. Кендерова

Асистент: гл.ас. д-р Ахинора Г. Балтакова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	15
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Изпит	100
Анотация на учебната дисциплина:		
<p>Курсът е предназначен да даде на студентите основните познания за историческото развитие на биосферата и измененията на географския комплекс през последния етап от геоисторическото развитие на биосферата и измененията на географския комплекс през последния етап от геоисторическото развитие на Земята, т.е. кватернера.</p> <p>Структурата на курса е построена на базата на проследяването на пространствено - временните промени на условията и закономерностите, свързани с последния ледников период от геоисторическата история, който за разлика от предшестващите го, протича в условията на развита биосфера, което допринася за създаване на нейната вътрешна диференциация и усложнена мозаечност, вследствие на непрекъснатата смяна на ледникови и междуледникови периоди.</p> <p>Лекционният курс е предназначен за студентите от специалност География, но в този си вид ще предизвика интерес и при следващите Геоекология, Екология, Археология и др.</p>		

Предварителни изисквания:
<p>Студентите трябва да знаят и/или да могат:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ основни понятия от обща геоморфология; ➤ да познават територията на континентите и на България;

Очаквани резултати:
<p>Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина:</p> <p>1. <i>ще знаят:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ основните времеви периоди в геоисторическото развитие от неогена до наши дни; ➤ особеностите на природната среда в различни части на света през неогена и кватернера; <p>2. <i>ще могат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ да работят с геохронологната таблица на неогена и кватернера; ➤ ще разчитат резултати от различни видове анализи, свързани с изучаването на кватернера;

Учебно съдържание - Лекции

№	Тема:	Хорариум
1.	Кватернерният период и неговото изследване 1.1. Същност и значение на информацията за кватернера.	1

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

	<p>1.2. Структура на кватернерните изследвания.</p> <p>1.3. Същност, съдържание и научни позиции на кватернерната палеогеография в системата на Науките за Земята.</p> <p>1.4. История и съвременно състояние на кватернерните изследвания.</p>	
2	<p>Стратиграфия и геохронология на кватернера</p> <p>2.1. Наименования и геохронология на кватернера.</p> <p>2.2. Долна граница на кватернерната система.</p> <p>Хроно-, лито- и климатична стратиграфия на кватернера.</p>	1
3.	<p>Природната среда през неогена</p> <p>3.1. Орогенни фази и тектоорогенеза през младоалпийско време.</p> <p>3.2. Акваторията и бреговите линии през неогена.</p> <p>3.3. Литостратиграфски комплекси и палеоклиматични изменения.</p> <p>3.4. Растителна покривка и фаунистични комплекси.</p>	1
4.	<p>Биосферата и палеогеографският комплекс през плиоплейстоцена</p> <p>4.1. Стратиграфия на плиоплейстоцена.</p> <p>4.2. Морфотектонска активност и палеоклиматични изменения.</p> <p>4.3. Основни седиментационни комплекси.</p> <p>4.4. Флористични и фаунистични комплекси.</p> <p>4.5. Вариации на географската зоналност през плиоплейстоцена.</p>	1
5.	<p>Биосферата и палеогеографската обстановка през долния и среден плейстоцен</p> <p>5.1. Стратиграфия на долния и среден плейстоцен.</p> <p>5.2. Ледникови и междуледникови епохи.</p> <p>5.3. Флористични и фаунистични комплекси.</p> <p>5.4. Палеогеографска обстановка и древните хора през долния и среден плейстоцен.</p>	1
6.	<p>Биосферата и палеогеографският комплекс през горния плейстоцен</p> <p>6.1. Стратиграфия на горния плейстоцен.</p> <p>6.2. Еемско-карангатски литостратиграфски и палеогеографски комплекси, и свързаните с тях растителна покривка и фауна.</p> <p>6.3. Валдайско-Висленски литостратиграфски и палеогеографски комплекси и свързаните с тях глациални трансгресии и регресии на ледниковите щитове.</p> <p>6.4. Мамонтов и горнопалеолитен фаунистични комплекси.</p>	1

	6.5. Човекът и неговата палеогеографска среда през горния плейстоцен. Начало на антропогенизиране на биосферата.	
7.	Световният океан и някои вътрешни морета през кватернера 7.1. Средиземно море след месина. 7.2. Системата Черно - Каспийско морета след сармата. 7.3. Световният океан през ледниковите и междуледникови епохи.	1
8.	Биосферата и географската среда на човека през холоцена 8.1. Хроно- и климатостратиграфия на холоцена. 8.2. Географската среда през късногласиално време. 8.3. Географската среда през долния холоцен. 8.4. Атмосферната циркулация през долния и среден холоцен. 8.5. Географската среда през време на климатичния оптимум. 8.6. Изменение на географската среда на човечеството като резултат от нейната постгласиална (холоценска) еволюция.	2
9.	Човекът и примитивното общество като геологичен и географски фактор в хода на неговата еволюция през кватернера. 9.1. Палеонтологически репери и геоисторически проблеми, свързани с появата и еволюцията на човека през кватернера. 9.2. Праисторически култури, тяхното стратиграфско и палеогеографско значение. 9.3. Адаптация на древния човек към неговата природна среда и антропогенизиране на биосферата през палеолита и неолита. 9.4. Човекът като геологичен и географски фактор, и първи екологически кризи през кватернера.	2
10.	Балканският полуостров и съвременните български земи през време на кватернера 10.1. Неотектонско развитие на Балканския полуостров. 10.2. Изменения на бреговата линия и морски тераси. 10.3. Долинни системи и котловинни дъна. Речни тераси. 10.4. Гласиален и субгласиален комплекс. 10.5. Лъос и лъосова стратиграфия. 10.6. Растителна покривка и животински свят през кватернера. 10.7. Антропогенизиране на природната среда.	2
11	Практическа насоченост на кватернерната палеогеография	1

	<p>11.1. Палеогеографията в помощ на природоползването.</p> <p>11.2. Палеогеографията във връзка с географското прогнозиране.</p> <p>11.3. Палеогеография и природозащитно дело.</p> <p>11.4. Палеогеографията и геологопроучвателното дело.</p> <p>11.5. Палеогеографски реконструкции в помощ на археологията и историята.</p> <p>11.6. Кватернерната палеогеография и регионалното планиране.</p>	
12	<p>Палеогеографски изследвания и реконструкции за нуждите на археологическите проучвания.</p> <p>12.1. Основни етапи на формиране на културните пластове.</p> <p>12.2. Класификация на старите културни пластове.</p> <p>12.3. Хипергенеза на старите културни пластове.</p> <p>12.4. Полево описание на културните пластове, лабораторни анализи и интерпретации.</p>	1

Упражнения

№	Тема:	Хорариум
1.	Геохронология и стратиграфия на кватернера	1
2.	Кватернерни наслаги - елувиално-колувиална редица	1
3.	Кватернерни наслаги - аквална редица	1
4.	Кватернерни наслаги - еолична и пирокластична редица	1
5.	Кватернерни наслаги - глациална и флувиоглациална редица	1
6.	Карстово-суфозионни, периглациални и крионивални наслаги.	1
7.	Генетични типове делтови и морски наслаги	1
8.	Геоморфоложки и седиментоложки методи при кватернерните изследвания	1
9.	Геохимични и палеогеохимични методи при кватернерните наслаги	1
10.	Ядрена геохронометрия	1
11.	Палеомагнетизъм и палеомагнитна геохронология	1
12.	Палеоботанически методи при кватернерните изследвания	1
13.	Исторически и археологически методи в кватернерните изследвания.	1
14.	Графична обработка на информацията за кватернерните наслаги	1
15	Карти на кватернерните наслаги и палеогеографски карти, свързани с проучването на археологически обекти	1

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Кватернерният период и неговото изследване
2.	Стратиграфия и геохронология на кватернера
3.	Природната среда през неогена
4.	Биосферата и палеогеографският комплекс през плиоплейстоцена
5.	Биосферата и палеогеографската обстановка през долния и среден плейстоцен
6.	Биосферата и палеогеографския комплекс през горния плейстоцен
7.	Световният океан и някои вътрешни морета през кватернера
8.	Биосферата и географската среда на човека през холоцена
9.	кватернера
10.	Родословното дърво на човека. Проблеми с хоминидите, хомоидите и хомидите.
11.	Човекът и примитивното общество като геологичен и географски фактор в хода на неговата еволюция през кватернера
12.	Балканският полуостров и съвременните български земи през време на кватернера
13.	Геоморфоложки и седиментоложки методи за изследване на кватернерните наслаги.
14.	Ядрена геохронометрия
15.	Палеоботанически методи при кватернерните изследвания.
16.	Характеристика на елувиалната парагенетична редица.
17.	Характеристика на склоновата парагенетична редица.
18.	Характеристика на аквалната парагенетична редица.
19.	Характеристика на глациалната парагенетична редица.
20.	Карстово-суфозионни, периглациални и крионивални наслаги.
21.	Делтови и морски наслаги.
22.	Еолична и пирокластична парагенетична редица.
23.	Развитие на световния океан и някои вътрешни морета през кватернера.
24.	Палеогеографски изследвания и реконструкции за нуждите на археологическите проучвания. Практическа насоченост на кватернерната палеогеография.

Библиография

Основна:

1. Асеев А.А. Древное материковое оледенение Европы, М., Наука, 1974
2. Балтаков, Г., Р. Кендерова, Кватернерна палеогеография. Малео, Варна, 2003; 324 стр.
3. Величко А.А. Природный процесс в плейстоцене. М., Наука, 1973
4. Канев Д. Кватернерна геология. С., СУ, 1971
5. Флинт Р. Ледники и палеогеография плейстоцена. М., ИЛ, 1963
6. Цейнер Ф. Плейстоцен. М., ИЛ, 1963
7. *** Началото. С., Инфо - Прес, 1994 (Ст. Ангелова, Ив. Гацов - ред.)

8. Gouidié A. Environmental Change. Oxford, Clar. Press, 1979
9. Nilson T. The Pleistocene. Geology and Life in the Quaternary Ice Age. Dordrecht, D. R. Publ. Company, 1982;

Допълнителна:

10. <http://www.geomorph.org/>
11. <http://www.geomorphology.org.uk/>
12. <http://www.inqua.org/>
13. <http://www.inqua2011.ch/>
14. <http://www.inqua2007.net.au/>
15. <http://terpro.dri.edu/>

Дата:

Съставил: доц. д-р Р. Кендерова
гл. ас. д-р А. Балтакова